О.І. Сміян, д-р мед. н., професор,
П.І. Січненко, к. мед. н., доцент,
С. А. Сміян, к. мед. н., доцент,
Т. М. Грінкевич,к. мед. н., доцент
Сумський державний університет м. Суми

ПИТАННЯ ЕТИКИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КЛІНІЧНІЙ КАФЕДРІ

Важливий етичний аспект навчального процесу - максимально об'єктивна оцінка знань студента на етапі поточного, проміжного і завершального контролю знань. Було б помилковим вважати, що студент завжди прагне до високої, нехай навіть і незаслужено, оцінки. Тим більше він не згоден із заниженою оцінкою своїх знань і умінь.

Відповідь по білету далеко не завжди оцінюється об'єктивно, оскільки немає критеріїв оцінки того або іншого рівнів. Цим користуються викладачі кафедри з різних причин: бажання мати по своїй дисципліні високий "середній бал", дрібна помста студенту за нешанобливе відношення до предмету (або викладача) під час навчального процесу і т.п. Негативні наслідки такої ситуації очевидні. Випробуване на собі свавілля і брехню студент, стаючи лікарем або керівником, переносить в свою практику лікування або керівництва колективом.

Введення тестів підвищило об'єктивність оцінки, оскільки при цій системі використовується кількісний критерій - відсоток правильних відповідей. Проте і тут наявні свої етичні проблеми. Створити коректні тести по клінічних дисциплінах вельми важко. У клінічній медицині далеко не завжди можлива однозначна відповідь на поставлене питання. Навіть при інтерпретації кількісних показників - лабораторні дослідження, антропометричні дані і т. п. - можливі варіанти відповідей. Якщо вони не передбачені в еталонах відповідей на тести, створюється ситуація, далека від коректності.

Якщо відношення викладач-студент представляється як "внутрішня" проблема вищої школи, то коли в це відношення включається хворий, ситуація набуває ширшого характеру. Посилаючи студента на курацію хворого - збір анамнезу життя, анамнезу хвороби, його огляд, викладач рідко питає на те згоду самого хворого. Тільки тоді, коли хворий відмовляється бути "навчальним посібником", викладач так або інакше знаходить вихід з даної ситуації. При цьому керується тільки власним викладацьким і лікарським досвідом. Якщо викладач молодий і такого досвіду ще не набув, етичний аспект клінічного навчання піддається спотворенню. Яких-небудь регламентованих або хоча б

методичних рекомендацій на випадок взаємодії викладач-студент-хворий в доступній літературі, ми не зустріли.

Навряд чи етично завжди беззастережно вимагати від пацієнта участі в навчальному процесі, особливо участі в контролі знань і практичних умінь. Раніше така участь була звичайною справою. Зараз хворого стало замінювати "ситуативне завдання", проте розмови про те, що доцільно відновити практику "іспиту на хворих" мають під собою підставу. Вольове рішення проблеми з боку викладача або студента навряд чи слід визнати етичним. У західноєвропейських вузах використовують акторів, волонтерів, які компенсують участь пацієнтів при вивченні лікарської професії. Це питання не тільки правові, але і етичні. Якщо не прищепити інтересу до них із студентських років, лікар навряд чи звертатиме увагу на них в своїй повсякденній практиці.

Т.В. Початко, ст. викладач,
Сумський державний університет

ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ІНТЕРНЕТ КОМУНІКАЦІЇ. НЕТИКЕТ. ЕМОТИКОНИ

Інтенції в мовних формах Інтернет систем з'являються у вигляді задуму будувати висловлювання в тому чи іншому стилі мови, у монологічній або діалогічній формі в рамках віртуальних комунікативних співтовариств. В результаті удосконалювання комунікативних можливостей Інтернету зростає роль одного з різновидів інтенції - мовної (комунікативної) інтенції. Існує висока складність переданих у мові прагматичних інтенцій при спрощенні засобів їхньої передачі, обмеженні обсягу висловлювань в мережі Інтернет.

Розробленні протоколи та правила поведінки в Інтернет просторі прийнято називати нетикет (від англ. netiquette). Нетикет містить такі аспекти: технічну сумісність (сумісність протоколів, що використовуються), послідовність і характер з'єднання (час і пріоритет доступу, порядок набору, способи вступу в контакт), обмеження за обсягом і за змістом. Нетикет не є жорстким сталим збірником правил, затвердженим якоюсь установою. Від людей, які працюють у мережі, очікують, що вони поводитимуться не виходячи за межі допустимого. Проте не всі і не завжди ввічливі в Інтернет- просторі. Фізична відсутність співбесідника часто спонукає людей до грубощів, іноді доволі злісних. Грубість та непристойність в Інтернет-просторі отримали назву «пилу» - флемінг (від англ.to flame-горіти). У мережі існують навіть спеціальні місця, де можна «відвести душу». Знаходяться і такі, хто порушує нетикет, посилаючи безглузді еле-